Milstein, Morris.
A shpil in meynungen: eynakter.
In: Dramatishe shriftn.
New York, 1934-1951. Vol. 2.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1903.10

Milstein, Morris, 1885-
A shpil in meynungen: eynakter.
In: Dramatishe shriftn / Moris Milshteyn.
New York : Farlag Kesef Verzahav, 1934-1951.
2 v. ; 20 cm.
Vol. 2. Pp. 27-46.

1. Yiddish drama.--lcsh
I. United States-New York-New York

ID : NXYH01-B2309 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL #: /3735

Reduction ratio X 10.0

א שפיל אין מיינונגען

(איינאקטער)

1940

פערזאָנען:

מעי — — — — — — — — — — — —		30 יאָר אַלט.
מר. גילים (איר מאַן) — — — — — — — — —		28 " "
ניוניא (מעיים קאָזין, אַ סטודענט, ניט לאַנג פון רוסלאַנד) — — — — — — — — —		25 " "
זאכארי (נאָוויאַיס אַ פריינט) — — — — — —		35 " "
באַרבא דאָריס	(מיידלעך; מעי ס פריינדינעס)	20 " " 21 " "
מר. עדווים מר. שרייבמאן	(שכנים)	34 " " 32 " "

מענער, פרויען, קינדער (געסט)

מר. שרייבמאן: (אין זאל, הערט אויף צו פאַרצייכענען; מיט אַ איראָניש שמייכעלע).

ניוניא: (רויכערט אַ פאַפּיראָסל, קוקט אויף דער לעצטער אויפן קאַרפעט, ליגן אַ פאָר קישעלעך. פון מוזיק-צימער פירט אַן אַריינגאַנג אין זאַל אַריין. דער אַריינגאַנג איז פאַרהאַנגען מיט פלושינע פאָרטירן. איין זייט איז אָפן אוו עס איז צו זען אין זאַל —).

מענער, פרויען, קינדער: (פון פאַרשידענע ייאָרן, זיצן געדעכט איינס אין צווייטן אַרום אַ גרויסן טיש; פאַר אייניגע קלעקן ניט קיין שטולן, אָדער זיי זיצן צוזאַמענגעשפּאַרט אויף אַ שטיקל שטול לעבן אַ צווייטן, אָדער זיי שטייען. אייניגע דריישן זיך אַרום אַהער, אַהין, ווער עס עסט, ווער עס טרינקט, — סיי די וואָס זיצן אַרום טיש אוו סיי די וואָס דרייען זיך אַרום. אייניגע שמועסן אוו אַנדערע האַלטן אָנגעשפּיצט אַן אויער. דער-יענער דרימלט, אָדער לאַכט אוו לויפט אַרום פון איינעם צום צווייטן).

מר. גילים, באַרבאַ, דאָריס: (זיצן אויבנאָן, רעדן, שמיפן).

מר. שרייבמאן: (איז האַנט אַ פאַפּיר, אַ בלײַ-שטיפט, גייט אַרום פון דעם צו יענעם, שושקעט זיך דורך, פאַרצייכנט).

ניוניא, מעי: (זיצן ביידע אין מוזיק-צימערל, אויף די קי- ווקסטראָלע. עס שפילט — „דער טאַנץ פון די טיוואָלים").

מעי: (איז פאַרחלוסט, הערט זיך איין מיט פאַרמאַכטע אויגן).

ניוניא: (רויכערט אַ פאַפּיראָסל, קוקט אויף דער לעצטער אויפן קאַרפעט, הערן זיך איין צו אַ רעקאָרד אויף דער שעלעך וואָס אויפן קאַרפעט, הערן זיך איין צו אַ רעקאָרד אויף דער ווקסטראָלע. עס שפילט — „דער טאַנץ פון די טיוואָלים").

ניוניא, מעי: (זיצן ביידע אין מוזיק-צימערל, אויף די קי-

(אַ קליין מוזיק-צימערל. קיינע פענצטער צו זען. די פאָרלאָגע

צו די אַרומיגע) פרײַנדע! אָרדער, פּליז! (עס טומלט זיך) איך בעט צו פֿאַרהאַלטן זיך רואיק. (טומלט) איך פֿאַרזיכער אייך אַז איר וועט זיך אַלע ענדזשויען. איך האָב דאָ פֿאַר אייך א הונדערט פּראָצענטיקן ענדזשוימענט. איר וועט אַזוי לאַכן, ווי איר האָט נאָך נעווער אין אייער לעבן אַזוי גוט געלאַכט און צו דער זעלבער צייט וועט איר אויסהערן מיינונגען פון פּריינט וועגן א פּריינט, וועלכן איר קאָנט אַלע גוט. און וועט עס קאָן אים ניט, האָב איך די ערע אים אייך דאָ פֿאַרצושטעלן. דאָס איז אונדזער א שבן, מיסטער עדווירק.

— הו? הו?

— רעדווירק?

— לעדווירק?

מר. שרייבמאן: ניין, ניט רעדווירק און ניט לעדווירק, נאָר מיסטער עדווירק. האָט איר איצט אַלע געהערט? איצט הערט וואָס פֿאַר א פֿאַרשוין דער עדווירק איז.

א מיידל: וואָס גייט עס דאָ זיין?

א יונגערמאן: (דערקלערנדיק) דאָס איז א שפּיל אזא. פֿאַרשטייסט, מע נעמט צונויף מיינונגען שטיל־ערהייט און נאָכדעם שרייט מען זיי אויס. אין דער הויך פֿאַר אַלעמען.

מר. שרייבמאן: אַזוֹא, פרײַנדע, פּליז, לאָז זיין שטיל. (וואַרט אַפּ א רגע).

—לייענט שוין, נו!

— אז מע' טומלט אזוי.

— הויבט אָן צו לייענען, וועט ווערן שטיל.

מר. שרייבמאן: (קוקט אַריין אין זיין פֿאַרצייכענונגס־פאַפּיר, שווייגט).

עולם: (האַלט אויף אים אָנגעשטעלט מויל און אויערן).

מר. שרייבמאן: (פון פאַפּיר אַרויס, באַטאָנעדיק) „ער האָט א גוטן טייסט אויף לעבעדיקער סחורה".

א מיידל: אויף לעבעדיקער סחורה! — (צעלאַכט זיך, שטעלט אָן די אויגן אויף עדווירקין).

— (צו א צווייטן, שטיל) ער איז א סוחר אויף לעבעדיקער סחורה? (קורצער טומל).

מר. שרייבמאן: (פון פאַפּיר אַרויס) איינער האָט נעזאָגט — „ער איז תמיד פיינענשל עמבערעסט".

א אידענע: וואָס מיינט עס?

— דאָס מיינט, ער איז נעבעך אויף געהאַקטענע צרות.

מר. שרייבמאן: „אן אמת'ער פריינט". — „א שונא פון צוקער".

— וואָס איז דאָס פֿאַר א משל?

מר. שרייבמאן: שלאָגט־זשע ניט איבער. (לייענט) „קאָן נעבעך ניט מאַכן קיין צייט" — (א שו־שו־שו) „אז ער טוט אָן די דוירבי, קוקט ער אויס ווי... (זיך שטיקנדיק) ווי א וועקידאיליע" (אָן אָנגעשטעלטער איז א זנות־הויז, אַרויסצואוואַרפן אונגעוואונשענע גאסט) — (געלעכטער).

ניוניא: (איז מוזיק־צימער) מע!

מע: א?

ניוניא: לאָמיר אַריינגיין הערן דאָרט די מיינונגען. דער עולם לאַכט, מוז דאָך זיין פון וואָס.

מע: נו גוט, אויב איר ווילט, גייט אריין אהין. איך ווייל דאָ הערן די מוזיק.

ניוניא: (אָפּ איז זאַל).

מע: (נעמט אָן די ערשטע פּאָזע).

מר. שרייבמאן: (זעצט פּאָר) „מאכט אן אויסנעצייכנטן פרענטש־פּייפּינג".

מר. עדווירק: דעט'ס דהי בוי. (לאַכט).

מר. שרייבמאן: „פון זיין לאַכן מוז ער שוין האָבן סימנים אויף די קניעס".

— סימנים אויף די קניעס פון לאַכן? וואָס א מענטש קאָן דיר אויסטראַכטן!

מר. שרייבמאן: „א גוטער מעקעניק".

— אויף וואָס?

מר. שרייבמאן: און ווידער האָט דאָ עמיצער אַריינגעזאָגט: „וואָס עס פעלט אים, איז צו מאַכן א לעבן".

מר. עדווירק: (וועדט רויט, נאָר לאַכט־מיט מיט די איבעריקע).

מר. שרייבמאן: „האָט שיינע ציין". — „זייער שיינע ציין".
— אנו, זאָל ער דאָרט עפענען דאָס מויל!

מר. שרייבמאן: „אַ בוי, יו'ר ע קאָרקער!" —איצט, מיס־טער עדוויק, דערקלערט זיך אייך עמיצער פשוט אין ליבע: „איך בין פאַרליבט אין אים".

— אַ, בוי!

מר. עדוויק: שוין?

מר. שרייבמאן: וואַרט, ברודערקע, די באָמבעס קומען ערשט. וועסט נאָך ביי מיר ווערן רויט און גרין און געל. — „געבוירן געוואָרן אַ לאַכענדיקער". „אַ מענדל אָן יסורים".

אַ אינגעלע: אַ מענדל הו?

מר. שרייבמאן: (אָנגייענדיק) „הי וואוד מייק ע וואָנדער־פול פעללאָי, באָט..."

אַ מיידל: (צו אַ צווייטער, שטיל) באָט וועט ער קען מאַכן אַ לעבן...

מר. שרייבמאן: „ליכטיק ווי דער טאָג און פינצטער ווי די נאַכט." — — „לייט מאַגנעט". (קוקט זיך פריער גוט איין אין פאַפיר, פלאַצט אויס אין אַ קייכנדיקן געלעכטער).

— נו, נו!

— אַנעק, לאָמיר שוין הערן!

מר. שרייבמאן: (דורך געלעכטער) „אַ קנאַקער אָן אַ נון" — (ווער עס כאַפּט זיך אַזש פאַרן בויך לאַכנדיק, און ווער עס פאַר־שטייט ניט די באַדייטונג, שטעלט אָן אויסגעגלאָצטע אויגן; גערודער).

מר. עדוויק: (באַקומט כלערליי קאָלירן, נאָר קאָנטראָלירט זיך) קען אַ ביט איט!.. זאָל גיין דער וואָס האָט דאָס געזאָגט!

מר. שרייבמאן: וואַרט, ברודערקע, וואַרט, ס'נאָך ניט אַלעס. איך האָב געזאָגט עס קומען באָמבעס — איז באָמבעס; הונ־דערט פּראָצענטיקע באָמבעס. — נו, זיך שוין אַלע אויסגעלאַכט? (פון דאָ, פון דאָרט שיסן אַרויס געלעכטערס אויפסניי... מר. שרייב־מאַן וואַרט אָפּ ביז עס ווערט שטיל, זעצט פאָר) „גלייכט צו טרייען אַ דזשאַב", — „אַ גרויסער פאַרדינער". — „לייקס טו לעף". — „לאָז ער טשענזשען דעם שרינט". — „אַ מאַן מיט אַ קוטעס". — „פעט". (זיך שטיקנדיק) „אַ קאָלבאַסניק —" (שטורמישער געלעכטער).

מר. עדוויק: (הויבט זיך האַסטיק אויף) פאַר גאַד סייק, ווער שיסט דאָס דאָרט אַזוי אויף מיר! — איר האָט נאָך אַסך?!

מר. שרייבמאן: שוין, שוין, דערמיט פּאַסירט. נו, וואָס זאָגט איר?

מר. עדוויק: (איז אויפגערעגט, נאָר שמייכלט) אַך, וואָס מ'האָט דאָרט ניט אָנגעקלאַפּט... ווער קאָן דאָס אַלעס געדענקען... (טראַכט).

מר. שרייבמאן: קאַם אַן, קאַם אַן, מיסטער עדוויק, מאַכט עס בקיצור, נישטאָ קיין צייט, איר זענט ניט דער איינציקער. וואָס זאָגט איר?

מר. עדוויק: זאָל גיין...

עולם: (קוקט אויף אים מיט אָנגעצויגענע בליקן, אָנגעפילט מיט אַ שמייכל און ציטער).

ניוניא: (לאָזט זיך אַריינגיין בכיון אין מוזיק־צימער).

מר. עדוויק: (מיט אַמאָל) זאָל גיין דער „קאָלבאַסניק"! (גע־לעכטער).

ניוניא: (בלייבט שטיין — פאַרצאַפּלט).

מר. שרייבמאן: (הנאהידיק) איצט, פריינדע, האָט איר די ערע צו געבן אייערע הויכגעשעצט פריינטליכע מיינונגען, — מיינונגען געמישט מיט זאַלץ און פעפער, אָפקאָז — וועגן אונדזער באַליבטן אינטעליגענטן פּערזאָן און רוסישן סטודענט — ניוניא בערגלבוים!

עולם: הוריי!..

ניוניא: (צו מר. שרייבמאַן, שטיל) איך בין אויף אייך ברוגז. איך האָב אייך געבעטן אַז איר זאָלט אָנהויבן צו לייענען די מיינונגען פון אונטן אַרויף, בכדי איך זאָל זיין דער ערשטער, ניט דער לעצטער; וואָרום האָט איר דאָס ניט געטאָן?

מר. שרייבמאן: וואָס פאַר אַ חילוק?

ניוניא: ווייל די ערשטע מיינונגען ווערן צום סוף פאַרגעסן.

מר. שרייבמאן: אַ, „אונטן־שמונטן", עפּעס אַ תוך? אַבי צו האָבן אַביסל פאָן, דאָס אַלעס.

ניוניא: נו, יאָ, האָבן פאָן איבער יענעם, איז אָלרייט; אָבער צו ווערן אַליין געצימבלט איז שוין ניט אַזוי אָלרייט.

מ ר. ש ר י ב מ א ן: (צעלאַכט זיך, דרייט זיך ווידער אַרום אי־ בער דער זאַל, מיטן בליישטיפט און פאַפּיר אין דער האַנט. — צו א מיידל) וואָס האָט איר צו זאָגן ווענן מר. בערגלבוים?

מ י י ד ל: מר. בערגלבוים? וואָס זאָל איך זאָגן? (שווייגט, טראַכט)

מ ר. ש ר י ב מ א ן: אַלזאָ?

מ י י ד ל: עס וועט קיינער ניט ווייסן?

מ ר. ש ר י ב מ א ן: חלילה.

מ י י ד ל: ש ר י ב ט... נאָר טאָמער טרעפט ער אַז איך האָב דאָס געזאָגט? ניין, מע' דאַרף ניט, שרייבט... שרייבט, „אַן אינטע־ רעסנטער בוי, און שוין", דערפאַר וועט ער זיכער ניט זיין ברוגז. (צעלאַכט זיך, אָפּ אָן אַ זייט).

מ ר. ש ר י ב מ א ן: (פאַרציכנט: שושקעט זיך מיט דעם, מיט יענעם).

נ י ו נ י א: (טרעט אַריין צורק אין מוזיק־צימער, זעצט זיך אַוועק אויף זיין פריערדיק פלאַץ, קוקט אויף מע'ען).

מ ע י: (זיצט די גאַנצע צייט אין א פּאָזע — גלייך ווי עס וואָלט אַרום איר קיין זאַך ניט עקזיסטירט).

נ י ו נ י א: מע י!

מ ע י: (ווי פון א טיפן שלאָף) א?

נ י ו נ י א: איר פאַנטאַזירט?

מ ע י: (מיט דער האַנט אויף די אויגן) יא, ניוניא, איך האָב נעפאַנטאַזירט... אָך ווייל בילדער...

נ י ו נ י א: מע, איך פרענן, פון וואָס איר האָט נעפאַנטאַזירט?

מ ע י: פון וואָס? פון — פון'ם „טאַנץ פון די טייוואָלים".

נ י ו נ י א: כּא־כּא־כּא... האָט איר שוין דען וועט נעזען טיי־ וואָלים איר זאָלט קאָנען פון זיי פאַנטאַזירן?

מ ע י: א? יא, ניוניא, נעזען. אַסך טייוואָלים נעזען.

נ י ו נ י א: (עטוואָס סאַרקאַסטיש) צום ביישפּיל?

מ ע י: (א מידן בליק, אין זאַל אַריין, פאַרשטעלט) א, ווער קאָן זיי דאָרט אויסרעכענען. (נאָך א קורץ שווייגן) וואו איז דאָס עפּעס זאַכאַרי וואָס מע' זעט אים ניט?

נ י ו נ י א: איר ביינקט נאָך אים?

מ ע י: (פאַרוואונדערט) אפשר.

נ י ו נ י א: און איך, ווען איך זע אים ניט קיין יאָר, מיין איך אַז ס'איז א טאָג.

מ ע י: אזוי גאָר? ווארום? און איך וויים אז ער האָלט פון אייך א וועלט; איז מיט דער בעסטער מיינונג וועגן אייך. האָלט אייך פאַר זיין אינציקן פריינט.

נ י ו נ י א: א, אזעלכע ווי ער קאָנען נאָר דאָכט זיך, ניט האָבן קיין פריינט.

מ ע י: סיידן אפשר דערפאַר ווייל זאַכאַרי איז ניט קיין פאָלשער און ווייל ער אליין טראַגט ניט קיין מאַסקע און רייסט די מאַסקע פון א צוויטן אויף ארונטער?

נ י ו נ י א: א, ווער דאַרף דאָס גאָר אזעלכע אמת־זאָגערס! און ווער דאַרף דאָס דעם אמת בכלל? ניין, מע', ניט אויף אמת שטייט די וועלט. די וועלט שטייט אויף פאַלשקייט און שטעלט זי אַוועק אויף אמת — וועט זי קיין טאָג ניט אויסשטיין.

מ ע י: אויב אזוי איז דאָך טאקע ווידער זאַכאַרי נערעכט, וואָס ער האָסט אונדז.

נ י ו נ י א: א, א טויטער סאַבדזשעקט. דאָס איז אן ענין פון וועלכן אונדזערע זיידעס און באָבעס האָבן נערעדט. לאָמיר בעסער איבערלאָזן דעם אמת מיטן פאַלשקייט פאר די מאַראַל־פרעדיקער און בעסער רעדן פון לעבעדיקערע זאכן.

מ ע י: פון וואָס, למשל?

נ י ו נ י א: מע'... איר האָט אמאָל געזאָגט אז... אז איר האָט מיך ליב, ניין? (לאַוט אַרונטער, צוריקגעהאַלטן, די פאַרהאַנגענע זייט פון דער פאַרטיר).

מ ע י: (דעם קאָפּ אין די הענט) אזוי האָט, דאכט זיך, דער זיידע אויך אמאָל געפרעגט די באָבע.

נ י ו נ י א: און וואָס האָט די באָבע געענטפערט?

מ ע י: א, וואָס זי האָט געענטפערט... (דורך א בריט שמייכל) איר זענט דאָך אָבער ניט דער זיידע. דער זיידע האָט ניט געזאָגט אז די וועלט שטייט אויף פאַלשקייט, דערפאַר האָט די באָבע פארשטא־ נען, אז וואָס דער זיידע זאָגט — מיינט ער דאָס.

נ י ו נ י א: ווייל אמאָל, מע', זענען מענטשן געווען נאָריש. האָבן זיי זיך נענויטיקט אין אמת. היינט אָבער, ווען מיר זאָלן אויך

אזוי לעבן ווי זיי, מיט וואָס וואָלטן מיר געקאָנט ארויסצייגן אונדזער פאָרשריט? ניין, מעי, מיר זענען איצט מענטשן פון צוואַנציקסטן יאָר-הונדערט. מיר האָבן זיך אונדזער אייגענעם מוסטער און סיסטעם ווי אזוי צו לעבן.

מעי: אויף צו זאָגן ליגנס?

ניוניא: יאָ, מעי, זאָגן ליגנס. ווייל אזוי ווי עס איז ניט פאַראַן קיין ליגן אָן אַ טראָפּן אמת, איז דער קונץ פון דעם איצטיקן מענטשן צו קאָנען זיך אָריענטירן און אָנטאַפּן דעם טראָפּן אמת און אויך אויף אזא אופן האַנדלען. און דערפאַר זענען אזעלכע זאַכאַריס — אָדער זיי גייען אינגאַנצן אונטער, אָדער זיי פּלאָנטערן זיך צווישן די פיס ווי די שאָטנס; האַסן זיך און האַסן יענעם; און וואָס נאָכמער — וואָס מער זיי האָבן פיינט, אַלץ מער דענקען זיי אַז דערמיט באַזיגן זיי די וועלט.

מעי: און איך גראַדע ליב זאַכאַרי'ן פאַר זיין אמת אַליין.

ניוניא: און זיינע משוגעת'ן?

מעי: משוגעת'ן? וועמען פעלט עס דען אויס? (שטייט אויף, דרייט זיך אַרום, כאַפּט אַ בליק אין זאַל אַריין, באַמערקט ווי —)

מר. גיליס: (לאַכט האַרציק, שטיפּט מיט באַרבאַין, לאָזט זיך זי קושן).

באַרבא: (דרייט זיך אויס, אַנטלויפט).

מר. גיליס: (לויפט איר נאָך).

באַרבא, מר. גיליס: (לויפן ביידע אַרויס אין אַ צווייטן צימער).

מעי: (לאָזט אַרונטער צוריק דעם פאָרהאַנג, שטייט געדריקט, מיט אַן אויסדרוק פון זינקענדיקער ווירדע. לייגט זיך אויף דער סאָפע, מיט אַ שווערן געמיט).

ניוניא: (רויכערט דאָס פּאַפּיראָסל, לאָזט דעם רויך, דאָס אויג אָנגעשפּיצט מיט אַ ממזרישן שמייכל אויף מעייען; טרעט צו צו איר, זייצט זיך אַוועק אויף דיוואַן, פירט זיין האַנט איבער אירע האָר).

מעי: (שווייגט — פּאַסיוו).

ניוניא: (לייגט צו זיין קאָפּ צו אירן, נעמט זי אַרום, לאָזט זיך זי קושן).

מעי: (ליגט פאַרזונקען אין איבערלעבונגען, איז גלייכגילטיק צו אַלעס, פּאַוזע. — דורך אַ שמאָלן חלל, וואָס צווישן איין פאָרטיר און צווייטן איז צו זען ווי —)

זאַכאַרי: (קומט אַריין אין זאַל, פאַרנויגט זיך קאַלט; מעסט אַלעמען אָפּ מיט אַ פאַראַכטונגס-בליק, גייט אין דער ריכטונג צום מוזיק-צימער).

מר. שרייבמאַן: (לויפט הינטער צו אים) זאַכאַרי! אייער מיינונג וועגן ניוניא'ן. —

זאַכאַרי: (אַ מאַך מיט דער האַנט) דאָנ'ט באַדער מי! (קומט אַריין אין מוזיק-צימער).

ניוניא: (שפּרינגט אָפּ).

מעי: (זעצט זיך אויף).

זאַכאַרי: אַך, ענטשולדיקט... (אַ טריט צוריק).

מעי: וואוהין גייט איר אַוועק? קומט אַהער, קומט אַהער, זאַכאַרי.

זאַכאַרי: (אויף זיין פּנים שפּירט זיך אַ מידקייט, און איבער-הויפּט אַ פאַרביטערטקייט; שווייגט, נעמט אַרונטער די הוט פון קאָפּ, זעצט זיך צו דער פּיאַנע, טוט אַ שפּיל, הערט אויף. אינדירעקט) — דאָרט גייט אָן אַ שפּיל אין מיינונגען, און דאָ...

מעי: (ליבליך) און פאַר אייך איז שוין גאָרניט געבליבן?

זאַכאַרי: וואָס?

ניוניא: (איראָניש) און דאָס „באָטעלע" (עמיצער פון זי פאַרזאַמלטע מענער און פרויען טוט אַ דריי אַ פלעשל אויף דיל, און אַנטקעגן וועמען דאָס פּיסקל פון פלעשל שטעלט זיך אָפּ, דער צוקושט זיך מיטן ערשטן)?

זאַכאַרי: אַ, אויך אַ נאַרישע שפּיל.

ניוניא: וואָס-זשע זענט איר געקומען?

זאַכאַרי: אַ שטיקל ספּייס מוז מען דאָך ערגעץ אויספילן, ערגעץ מוז מען זיך דאָך אַהינטאָן.

ניוניא: (יעכידנעש) מע' „מוז"? קיין נויטיקע זאַך איז דאָס ניט. אַ ציוויליזירטער מענטש געפינט זיך שוין אַן אויסוועג דערצו.

זאכארי: איך בין דאך אבער ניט קיין „ציווויליזירטער". דער „ציווויליזירטער" זענט איר דאך.

מעי: (זיך אַריינמישנדיק) וואָס איז מיט אייך געוואָרן? איר האלט דאך אזוי איינס פון צווייטן, שטענדיק צוזאמען, ווי אמת'ע חברים און... ער איז דאך שוין כמעט אייער צווייטע העלפט, און ווי מע' רעדט זיך דאס אריין.

זאכארי: יאָ, איך האָב אים ליב געהאט אזוי לאנג ווי איך האָב געדענקט אז ער איז עפעס. און איצט — האָב איך געביטן וועגן אים מיין מיינונג.

ניוניא: און וועגן וועמען האָט איר דען יאָ א גוט וואָרט? (צו מעייען) וועמען האָט ער דען יאָ ליב? אנו פרעגט אים נאָר וויפל מיידלעך, מיט ווייבלעך ער האָט שוין געהאט, געווען פארליבט אין זיי איבער די אויערן און צום סוף געשריגן אויף זיי אז זיי זענען „יענטעס". (לאַכט) —

מר. שרייבמאן: (פון זאל רופנדיק) מיסטער בערגלבוים!—

מעי: (גלייכצייטיק) יאָ, זאכארי? אויב אזוי, זענט איר דאך נאָר א שטיק דאן זשואן.

זאכארי: נו, וואָס-זשע זאל איך טאָן? אז מענטשן זענען אזוי פארשטעלט... ציינן זיי נאָך ארויס דאס שיינע, האָב איך זיי ליב. און, נאטירלעך, ווען זיי ציינן ארויס דאס מיאוס'ע, מוז איך בין זיי אנטלויפן.

ניוניא: גלייך ווי ער אליין וואלט געוואָלן א כשר לעמעלע, א מלאך'ל. (פול מיט גיפט) איר זענט דאך ווי א דארן! שארט מען זיך צו צו אייך — אזוי שטעכט איר דאך! אז קיין שפאס וויסט עס ניט. אלעס נעמט עס פאר מזומן. און ער אליין, — יענעם אויסצולאכן, מאכן פון יענעם א נארניט, ממש פארשפייען יענעם דאס פנים, — ער מעג! —

מר. שרייבמאן: (ווידער פון זאל רופנדיק) מיסטער בערגלבוים! קומט אריין! —

זאכארי: (איינצייטיק) וויל דאס וואס איך זאג איז תמיד אויף עפעס באזירט, ניט אומזיסט. איך וועל יענעם קיינמאל פאר נארניט באלידיקן. סיידן אז יענער איז א חזיר און קריכט מיר שוין מיט זיינע שמוציקע שטיוול אין די נערנערעס אריין.

ניוניא: א, ניין, ס'ניט דאס. דער אומגליק מיט אייך, — מיט אזעלכע ווי איר בכלל, — איז דאס וואס איר מיינט אז איר זענט עפעס א גאָט, — כ'וויים וואס דארט פאר א גאָט, — און דערפאר מענט איר אלעס, און יענער, ווער ווייסט פאר וועלכע זינד, איז א משה מחויב פון אייך אלעס אויסצושטיין — און שווייגן. —

מר. שרייבמאן: (פון צווייטן צימער) בערגלבוים! —

זאכארי: (צו ניוניאן) א, גייט, אייך שוין, גייט אייך שוין! דארט דארף מען אייך זייער נויטיק. גייט, גייט; גייט שפילן אייער נארישע מיעשטשאנישע שפיל — די שפיל אין מיינונגען!

ניוניא: א שלעכטע שפיל? עס איז דאך בלויז פאר שפאס.

זאכארי: שפאס? אבער דער טראָפן פון גיפטיקן ערנסט איבערוועגט דאך די שאל פון שפאס. א, איך וויים שוין וואס פאר א שפאס דאס איז.

ניוניא: וואס-זשע ווילט איר? לעבעדיקע מענטשן מוזן זיך דאך מיט עפעס פארוויילן.

זאכארי: נו, גוט, גוט. גייט — וועט איר דארט זען און לערנען וויפל שמוץ עס ליגט דארט אויף די הערצער און מחות ביי יעדן פון אייערע פרייַנט, — פון די פריינט וועלכע קלאפן אייך גוט־ברודעריש איבער דער פלייצע און שמייכלען זיך צו אייך שעלמיש, גייט — איך האָב מיט אייך מער נארניט וואס צו רעדן. איך האָב געדענקט איר זענט ליטישער, נאָר איך זע שוין אז איר זענט אויך דער זעלביקער טראָפן פון דעם גרויסן שמוציקן ים, וועלכער רופט זיך — לעבן!

ניוניא: (צעלאַכט זיך סארדאָניש).

מר. שרייבמאן: (לויפט אריין) מיסטער בערגלבוים! (נעמט אים אונטער דער האַנט) קומט אריין, מע דארף אייך דארט האָבן. (אַף מיט ניוניאַין).

מעי: (נאָך א קורץ שווייגן) זאכארי! וואָרום רעדט איר מיט אזוי פיל גאָל? וואָרום איז דאס אזוי?

זאכארי: (זיך צוזעצנדיק לעבן מעייען, אויף דער סאָפע) וואָרום?.. וויל עס טוט מיך וויי... איך האָב געוואָלט זען מענטשן, און אויב ניט קיין מענטשן — איז טייוואָלים, נאָר וועו איך זע, ניט קיין מענטשן און ניט קיין טייוואָלים, נאָר עפעס, אויף פראָסט נערעדט —

ווערים! נו, טוט מיר וויי דאָס האַרץ, וואָס איך זע מענטשן אַלס
ווערים. איז עפּעס איינגענעם צו קוקן אויף ווערים? זען ווי זיי
קריכן... אָפּטמאָל אין צעריסענע טיילן — פו!.. אַך, בעסער ניט צו
רעדן דערפון. וויל רעד איך — אזוי שטיקן מיך טרערן... וואַרג זיך
מיט נעווייַן...

מ ע י : נו גוט. דאַן וועלן מיר מער פון גאָרנישט רעדן. איך האָב
אייך אפילו נעווענדט עפּעס פרעגן, אָבער...

ז א כ א ר י : אָבער וואָס? עפּעס נייעס?

מ ע י : איך ווייס ניט... אפשר נייעס... אָבער ניט איצט. זינגט
בעסער עפּעס.

ז א כ א ר י : איר האָט מיך געמאכט נייגעריק און איצט הייסט
איר מיר זינגען?

מ ע י : לאָזט דאָס צו מיר, זאכארי, פון מיר האַלט איר דאָך
יאָ עפּעס. ניין?

ז א כ א ר י : פון אייך?.. זיכער. אייער הויז איז דאָך דאָס
אייניציקע וואוהין איך קום אריין, און איר זענט די אייניציקע מיט
וועמען די ציים פליט אוועק, ווי מיטן רויך, איר ווייסט דאָס... —
נו, זאָגט?

מ ע י : ניין, זאכארי... איר מוזט פריער עפּעס זינגען.

ז א כ א ר י : נו, איר זענט דאָך אויך ניט פון די קלייניע עק-
שנים. מילא... אָבער ווי קאָן מען זינגען, ווען דאָרט איז אין
האַלעבורדע.

מ ע י : שטילערהייד. אזוי, אז בלויז איך און איר זאָלן הערן.
— זינגט... „כאכאטאלא", יא? (א שווייגן).

ז א כ א ר י : (נעמט אַרויס א פאפיראָס, פאַר־רויכערט, זינגט
שטיל א. מאיקאָווים באַלאַדע, פון דער פּאָעמע פושקינס („ציגיינער").

“Ее в грязи он подобрал,
Чтоб все достать ей
Красть он стал.
Она в довольстве утопала,
И над безумцем хохотала.

И шли пиры, но дни текли,

Вот утром раз за ним пришли,
Ведут в тюрьму,
Она стояла перед окном,
И хохотала.“

אין שמוץ ער האָט זי אויפגעקליבן,
אום בריינגען אַלץ איר
אַ גוב געוואָרן.
זי האָט אין וואוילטאָג געזונקען,
און איבערן צעדרייטן אויסגעלאַכט זיך.

מיהאָט געהוליעט, נאָר די טעג האָבן גערונען,
און גאָנץ פרי איינמאָל נאָך אים זימען געקומען,
אין טורמע מעי פירט אים.
זי איז געשטאָנען ביים פענצטער
און אויסגעלאַכט זיך.

— (לויפט אַריין, צו מעייען) עמיצער וויל אייך זען.

מ ע י : ענטשולדיקט, זאכארי. איך קום באַלד צוריק. (אָפּ).

ז א כ א ר י : (בלייבט זיצן אַליין. דעם קאָפּ אָנגעשפּאַרט אין
דער וואַנט, די הענט אויף דער ברוסט, פאָוזע. זעצט פּאָר די ליד —
גאָר שטיל און אויסדרוקספול, די אויגן פאַרמאַכט. פאַרזאָגן):

Он из тюрьмы ее молил,
Я без тебя душой изныл,
В тебе блаженство, упоенье,
С тобой забуду все мученья,
Приди ко мне, приди ко мне...
Она качала лишь головой,
И хохотала.

Он в шесть по утру был казнен,
И в семь во рву похоронен.
А ночь пришла, она плясала,
Пила вино и хохотала —
И хохотала.“

(ער האָט פון דער טורמע זי געבעטן,
אָן דיר עס טרוקנט מיין נשמה,
אין דיר איז פרייד און טרייסט,
מיט דיר פֿאַרגעסן כיוועל אַלע ליידן,
קום צו מיר, קום צו מיר...
זי האָט בלויז געקאָטשעט מיטן קאָפּ,
און אויסגעלאַכט זיך.

אום זעקס גאַנץ פרי האָט מען אים געהרגיעט,
און אום זיבן איז גרוב באַהאַלטן.
און איז נאָכט געוואָרן, האָט זי געטאַנצט,
געטרונקען ווײַן און אויסגעלאַכט זיך —
און אויסגעלאַכט זיך).

(פֿאַוזע. בלייבט זיצן אין זיין דערמאָנטער פּאָזע פֿאַר אַ לייגע־ רער צייט).

מר. שרייבמאַן: (אין זאַל) פריינדע! אָרדער, פֿליז! איצט גייט אויף'ן צימבל אונדזער אינטעליגענטער פרייַנט, מיסטער ניוניא בערגלבוים!

עולם: (אַפּלאָדירט).

זאכארי: (וועדט אָנגערעגט, טרעט צו צו דער טיר פון זאַל, פֿאַרגעמט אַ טייל פון פֿאָרהאַנג און אַ זייט. שטעלט זיך מיט הצד, העוט זיך איין).

מר. שרייבמאַן: (לייענט) „מיסטער ניוניא בערגלבוים איז אַ אינטעליגענטער בוי — און שוין". — „מיסטער ניוניא בערגלבוים איז מקנא אַ בעקער". — „קוקט אוים ווי אַ רוסישער אויסנעמוטשע־ טער עקסטערניק". — „שמייכלט צו אַ פאַמפערניק". — „ער דיינקט אַז ער איז, נאָר ער איז ניט". — „ער איז אַ געלערנטער און איך גלייך־ אים". — „ער האָלט פון זיך צו פיל". — „ער קאָן זיך צופיל אַז ער

זאָל זיך קאָנען רעבענען מיט אַ צווייטנס מיינונג". — און דאָ זאָגט עמיצער אַז, „מיסטער ניוניא בערגלבוים איז אַ — אַ פּאַסקודניאַק". — (אויסגעפלאַצטער געלעכטער, פול מיט הנאה).

זאכארי: (שמייכלט מיט).

ניוניא: (שטייט פאַרשעמט, צוטומלט).

מעי, דאָרים: (שטייען אָן אַ ווינקל, רעדן צווישן זיך).

מר. שרייבמאַן: (אָנגייענדיק) „ניט אין זיין קרוג (קרייז)". „עט, א אינגל" —

מעי: (שטעלט אָן אַ קרומען בליק אויפֿין גאַנג פון דער שפיל, באַהערשט זיך, זעצט פאָר איר געשפּרעך מיט דאָרים'ן).

מר. שרייבמאַן: (פון פאַפיר אַרויס) „אַן איבערגענעבענער פריינט". — און דאָ האָט עמיצער געבעטן איבערצוגעבן אין רוסיש: „יאשטשיק פּראָסטא אטקריוואיעטסא" (דאָס קעסטעלע עפנט זיך גאַנץ אײַנפאַך). — „קיין לינן זאָגן וויל איך ניט, און דעם אמת צו זאָגן צווינגט מיך קיינער ניט". — „דער אמת איז ביי אים פאַררוקט אין טשאָלנט". „נארט אַפּ מיידלעך".

מר. גילים: (צעלאַכט זיך געשמאַק).

מעי: (אונטערברעכנדיק) איך פּראָטעסטיר, און איך בעט...

מר. גילים: ס'אַרייט, מעי, ס'אַרייט.

מעי: ניין, גילים, עס איז ניט אַלרייט!

מר. גילים: (אַ וואונק צו מר. שרייבמאַן) לייענט ווייטער.

מעי: (פאַרשווייגט ברויזיק, קאָנטראָלירט זיך).

ניוניא: (שטייט איבערלעבנדיק, נאָר צווינגט זיך צו שמייכ־ לען).

מר. שרייבמאַן: (זעצט פאָרט) „א קלוגער". — „מיסטער ניוניא בערגלבוים איז א געפאַלענער שטערן". — „מיסטער ניוניא בערגלבוים איז אן אפּגעבליאקעוועטער דייטש" — (אַ פאַרהילכדי־ קער געלעכטער).

מעי: (אויספלאַצנדיק שטורמיש) פֿליז, מיסטער שרייבמאַן! גיט מיר דאָס פאַפּיר! ..

מר. שרייבמאן: וואָס איז דער מער, מרס. גיליס? לאָזט פינישן.

מר. עדוויק: ער האָט געמעגט אַנדערע אַריינזאָגן, און אים טאָר מען ניט?! (טומלונג).

מעי: (רייסט אַרויס דאָס פּאַפּירל פון מר. שרייבמאַן'ס האַנט, צערייסט עס) פע, אַ שאַנדע! וואָס פאַר אַ מיינונגען פריינט גיבן וועגן אַ פריינט!.. איך וויל דאָס ניט ליידן און אַזוי לאַנג ווי איך בין־אָ אין הויז, וועל איך אַזעלכעס ניט דערלאָזן! דאָס איז אַ שפּיל אין אינקוויזיציע, ניט אין קיין מיינונגען!.. מענטשן פון צוואַנציקטן יאָר־הונדערט!..

זאַכאַרי: (צעלאַכט זיך — קריטיש).

פאָרהאַנג